

Handläggare
Malin Torberger
Telefon: 08-508 25 162
Marie Haesert
Telefon: 08-508 25 086

Till
Socialnämnden
2021-10-26

Implementeringsplan

Stockholms stads program mot våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021-2025

Förvaltningarnas förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande avseende implementeringsplan för stadens program mot våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021-2025.

Fredrik Jurdell
socialdirektör

Veronica Wolgast Carstorp
biträdande förvaltningschef

Sammanfattning

I juni 2021 godkändes Stockholms stads program mot våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021-2025 av kommunfullmäktige. Programmet ska nu implementeras. I detta tjänsteutlåtande redogörs för implementeringsplanen och hur socialförvaltningen kommer att stötta övriga nämnder och bolag i arbetet. I två olika rapporter som analyserat arbetet mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck i staden, har konstaterats bland annat att uppföljningen av det förra programmet mot våld var oklar för berörda nämnder och bolag.

Socialförvaltningen har ett huvudansvar för implementeringen av programmet och avser stötta berörda nämnder och bolag genom bland annat att erbjuda en introduktion av programmet för nyckelpersoner, ta fram så kallade styrkort för att de ska få en tydlig bild över sina åtaganden i programmet samt skapa en referensgrupp eller motsvarande för att gemensamt diskutera genomförandet av olika aktiviteter och dela goda exempel. Vidare kommer en

kommunikationsplan att tas fram och utbildningssatsningar att göras i syfte att uppnå vissa av målen i programmet.

Bakgrund

I juni 2021 godkändes stadens program mot våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021-2025 i kommunfullmäktige. Programmet ska nu implementeras i hela staden och i detta tjänsteutlåtande redogörs för implementeringsplanen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 20 oktober 2021. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 21 oktober 2021.

Ärendet

I detta avsnitt redogörs för det som förvaltningen menar är centrala delar i implementeringsarbetet, bland annat rörande roller, kommunikation och konkreta aktiviteter i implementeringen. Programmet kommer i det följande att omnämnas ”program mot våld” av utrymmesskäl. Implementeringsplanen finns i tabellform i bilaga 1.

Lärdomar från implementeringen av Stockholms stads program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020

Våren 2020 gjorde Sweco på uppdrag av socialförvaltningen en analys¹ av stadens arbete mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, där en del fokuserade på det program mot våld som gällde 2017-2020. Inför implementeringen av det nu aktuella programmet bör resultaten från Swecos analys tas i beaktande. Följande viktiga punkter framkom i analysen:

- Det är uppskattat att staden har satsat brett på att utbilda medarbetare i frågor rörande våld i nära relationer och hedersvåld. Många av de intervjuade vill dock ha ännu fler konkreta verktyg och tips om hur de kan arbeta med våldsfrågorna i sin verksamhet.
- Själva programmet beskrivs som välformulerat, med bra information utifrån uppdaterad forskning på området. Det är också uppskattat att staden har tagit fram ett program för detta arbete, det anses signalera att våldsfrågorna är

prioriterade i Stockholms stad och det anses ha bidragit till att dessa frågor har fått mer uppmärksamhet i verksamheterna.

- Programmet bedöms vara relativt okänt i staden och det framstår som oklart till vem programmet riktar sig. Utanför socialtjänsten uppfattas det vara riktat till socialtjänsten i första hand, medan de som arbetar med våld inom socialtjänsten anser det vara för allmänt hållet för dem. De uppfattar istället att programmet i första hand riktar sig till övriga verksamheter i staden. Det framhålls som viktigt att det nya programmet får en tydlig spridnings- och implementeringsplan, för att bli välkänt och användas brett.
- Programmet uppfattas snarare som beskrivande än styrande. Brist på uppföljning framhålls som ett problem kopplat till detta. Det behöver förtydligas vem som ansvarar för implementering och hur det ska ske.
- Det upplevs inte som att programmet används på strategisk nivå inom socialförvaltningen och därmed upplevs det inte genomsyra förvaltningens olika strategiska områden och dokument i den omfattning som det borde.

År 2018 genomförde stadens revisorer en granskning² av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck i Stockholms stad, och gjorde vissa kopplingar till det då gällande programmet mot våld. Även i den rapporten lyftes att det saknades en plan för uppföljning av programmet, samt att de nämnder som granskades saknade planer för genomförande av programmet.

Olika roller i implementeringen

Socialförvaltningen har ett övergripande ansvar för implementeringen av programmet hos berörda nämnder och bolagsstyrelser, liksom ett huvudansvar för de aktiviteter som socialnämnden omfattas av.

Socialförvaltningen kommer att erbjuda en introducerande genomgång av programmet för nyckelfunktioner på samtliga nämnder och bolag som berörs av aktiviteter i programmet. Nyckelfunktionerna ska identifieras men kan sannolikt vara både ledningsfunktioner och exempelvis verksamhetscontrollers, som har ett övergripande uppföljningsuppdrag i sin förvaltning. I samband med detta kommer en dialog föras med nämnderna och bolagen kring vilket behov av stöd respektive aktör har.

Socialförvaltningen kommer också stötta implementeringen genom olika verktyg, se nedan, och genom att finnas tillgängliga för att svara på frågor och dela med sig av goda exempel från olika nämnder och bolag. Eftersom nämnder och bolag berörs i olika stor utsträckning av aktiviteter i programmet, och har olika förutsättningar att arbeta med programmets frågor, är det viktigt att stöd i implementeringen anpassas utifrån rådande förutsättningar hos mottagaren.

Alla nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för implementering i form av genomförande och uppföljning av de aktiviteter de berörs av i programmet. Socialförvaltningen kommer årligen att göra en sammanställd uppföljning av nämndernas och bolagens arbete, utifrån vad de rapporterar i ILS.

Nya målgrupper och ett nytt perspektiv

I det nya programmet har målgrupperna utökats från att endast omfatta våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck, vilket var fallet i det föregående programmet, till att också omfatta personer som utsätts för prostitution, människohandel för sexuella ändamål och sexuellt våld oberoende relation. Det innebär en utökning även av målgrupperna som ska arbeta enligt programmet. För att öka kunskapen om dessa målgrupper kommer förvaltningen att erbjuda föreläsningar i ämnet.

Ytterligare en nyhet i programmet är att det också har ett arbetsgivarperspektiv. Utifrån det finns en aktivitet att ta fram ett stödmaterial till chefer, i syfte att öka deras kunskap om våld i nära relationer och att kunna stötta utsatta medarbetare.

Kommunikation och spridning

En kommunikationsplan kommer att tas fram i samarbete med en kommunikationsbyrå. Där kommer att planeras för olika aktiviteter för förankring och spridning av programmet till olika typer av nämnder och bolag i staden, samt extern kommunikation kring våldsfrågorna i form av till exempel kampanjer i sociala medier med mera. Som nämnts ovan kommer alla nämnder och bolagsstyrelser som berörs av aktiviteter i programmet att erbjudas en introduktion av programmet från socialförvaltningen.

Verktyg och stödmaterial

Socialförvaltningen kommer att producera olika typer av verktyg och stödmaterial för nämnder och bolag att använda i arbetet inom programmet. Bland annat kommer en generell power-point-presentation tas fram, som exempelvis chefer kan använda sig av när de ska introducera programmet för sin arbetsgrupp.

Vidare kommer så kallade styrkort produceras, ett för varje nämnd och bolag. I styrkorten framgår respektive nämnds och bolags åtaganden under programperioden och det är tänkt att vara ett konkret och överskådligt verktyg för ansvariga att följa upp sina ansvarsområden inom programmet.

Socialförvaltningen kommer som nämnts ovan även att erbjuda vissa grundläggande utbildningar till berörda nämnder och bolag för att de ska uppnå vissa mål i programmet.

Uppföljning

Uppföljning och styrning var något som i Swecos analys lyftes som utvecklingsområden. I det nya programmet står tydligt angivet att varje nämnd och bolag ska följa upp programmets mål i sin ordinarie uppföljning i samband med tertialrapporter och verksamhetsberättelse, liksom planera in dem i verksamhetsplanen. Socialnämnden kommer sedan årligen sammanställa alla nämnders och bolags uppföljning för att kunna följa arbetet med programmet i sin helhet. Ungefär i mitten av programperioden planeras att göra en så kallad ”halvvägsrapport”, som också gjorts inom ramen för ANDT-programmet, för att mer fördjupat följa upp arbetet och belysa eventuella behov av mer stöd från socialförvaltningen.

Referensgrupp

Sannolikt kommer någon form av referensgrupp eller motsvarande skapas under ledning av socialförvaltningen, med deltagare från i första hand de förvaltningar och bolag som berörs av flera mål och aktiviteter i programmet. Syftet är att kunna diskutera genomförandet av olika aktiviteter, stötta och dela goda exempel. Gruppen kommer att ses regelbundet under programperioden. Det är viktigt att identifiera vilken eller vilka funktioner från respektive förvaltning och bolag som ska ingå i gruppen så att den kan vara effektiv och givande för deltagarna. Det bör vara funktioner som har ett ansvar för våldsfrågorna i sin förvaltning eller bolag, och samtidigt har en övergripande roll då många mål och aktiviteter rör flera olika delar i en förvaltning.

Civilsamhället

Civilsamhällets aktörer är viktiga att involvera i det som berör dem i programmet. Samverkan med civilsamhället sker främst hos stadsdelsnämnderna, men socialförvaltningen kommer stötta stadsdelsnämnderna i samverkan.

Pågående aktiviteter

I detta avsnitt redogörs i korthet lite mer på detaljnivå för olika aktiviteter som pågår i implementeringen, kopplat till de olika

målen i programmet. Det som redogörs är ett urval. Fler planerade aktiviteter återfinns i tabellen i bilaga 1.

Mål 1 Stadens verksamheter arbetar våldsförebyggande

- Implementering av strukturerade universella våldspreventiva program pågår i form av Mentorerna i våldsprevention, MVP
- Kampanjen "Aldrig igen" med fokus på våld i ungas relationer, som genomfördes under våren samt sommaren 2021 i tunnelbanan, stadstavlor och sociala medier

Mål 2 Våldsutövare har tillgång till återfallsförebyggande insatser utifrån sina behov

- Föreläsningar om att motivera våldsutövare att söka och ta emot stöd, som vänder sig till socialsekreterare och chefer inom barn och unga, ekonomiskt bistånd, socialpsykiatri, missbruk och beroende, funktionsnedsättning samt äldreomsorg erbjuds under hösten 2021 och våren 2022
- Arbete pågår i samverkan mellan socialförvaltningen, stadsdelsnämnderna, fritid och ungdomsmottagningar, bland annat med fokusgrupper med unga, kring att utveckla arbetet för att bland annat nå våldsutövare i ungas relationer

Mål 3 Stadens verksamheter arbetar aktivt för att upptäcka våldsutsatta vuxna och barn samt våldsutövare

- Islandsprojektet pågår där socialjouren, Farsta och Skärholmens stadsdelsnämnder samverkar med polisen i ärenden som rör våld i nära relationer och det finns barn med i bilden.

Mål 4 Våldsutsatta vuxna och barn har tillgång till insatser utifrån sina behov

- Utbildning i att använda riskbedömningsinstrumentet PATRIARK (fokus hedersvåld) håller på att upphandlas, och planen är att erbjuda utbildningen till socialsekreterare inom relationsvårdsteam och unga.
- Planering pågår för en utbildning om barn som upplevt våld, riktad till jour- och familjehemsföräldrar
- Implementering av modell som har tagits fram för att utveckla stödet till personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Bland annat rör det sig om att öka långsiktigheten och utöka det stöd som kan ges i boendet när en utsatt person lämnar skyddat boende.
- Relationsvårdscentrum (RVC) börjar under året att ta emot barn vars förälder/föräldrar är aktuella på RVC.

Mål 5 Våldsutsatta vuxna och barn medverkar i brottsutredningar

- IGOR-projektet pågår och är ett samverkansprojekt mellan Södermalms stadsdelsnämnd och Polisen. Socialförvaltningen är med i den rådgivande arbetsgruppen. IGOR fokuserar främst på våldsutövare men också våldsutsatta, i syfte att arbeta återfallsförebyggande samt att stötta våldsutsatta att orka genomgå rättsprocessen
- En samverkansöverenskommelse finns sedan 2021 mellan staden och Polisregion Stockholm, i syfte att stötta personer utsatta för prostitution och människohandel för sexuella ändamål i rättsprocessen.

Mål 6 Stadens verksamheter arbetar med systematisk kunskapsutveckling

- En uppföljning av relationsvåldscentrum pågår och är färdig vid årsskiftet 2021
- Ovan nämnda föreläsningar om att motivera våldsutövare till att ta emot stöd samt att använda riskbedömningsinstrumentet PATRIARK är även exempel på systematisk kunskapsutveckling

Jämställdhetsanalys

Våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel och sexuellt våld oberoende relation är i stor utsträckning uttryck för en ojämlik maktrelation mellan män och kvinnor. Detta eftersom kvinnor är i stark majoritet bland dem som utsätts, män är förövare, och kvinnor också utsätts för allvarligare våld i stor utsträckning. Programmet mot våld är ett viktigt verktyg i arbetet för jämställdhet och en gedigen implementering är därför viktig.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation är enligt förvaltningen en angelägen fråga. Frågorna får också allt större utrymme i den offentliga debatten och politiska satsningar görs inom området. Stadens program mot våld är viktigt både för att signalera frågans vikt och som ett verktyg för att strukturerat och konkret arbeta med frågorna i stadens olika verksamheter. För att få ut mesta möjliga nytta ur programmet behöver det implementeras på ett genomtänkt och strukturerat sätt, vilket förvaltningen menar att föreliggande plan ska bidra till. Förvaltningen föreslår därför att nämnden godkänner ovanstående plan för implementering av stadens program mot våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution,

människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021-2025.

Bilagor

1. Implementeringsplan i tabellform

Bilaga 1

Implementeringsplan i tabellform

Aktivitet	Mottagare	Tidsperiod
Implementera och sprida föräldraskapsstödsprogram i syfte att förebygga våld och konflikter inklusive hedersrelaterat våld och förtryck	Stadsdelsnämnderna	Löpande
Sprida regional kampanj för att påverka attityder till sexköp och pornografi	Allmänheten	När Operation Kvinnofrid genomför kampanj
Sprida information om civilsamhällets resurser i syfte att nå barn, unga, vuxna och äldre som inte kommer i kontakt med stadens egna verksamheter	Allmänheten, stadsdelsnämnderna	Löpande
Hjälpa till att sprida rapporter och stödmaterial från civilsamhället	Stadsdelsnämnderna, berörda verksamheter och nämnder i staden	Löpande
Verka för ökad samverkan mellan frivården och socialtjänst för att samordna insatser till våldsutövare i syfte att förebygga återfall i brott	Stadsdelsnämnderna	Löpande
Sprida information om civilsamhällets resurser i syfte att nå våldsutövare som inte har kontakt med stadens egna verksamheter	Allmänheten, stadsdelsnämnderna	Löpande
Sprida lättillgänglig information på flera språk om hjälp och stöd för våldsutövare	Stadsdelsnämnderna	Löpande
Sprida lättillgänglig information på flera språk om stöd- och skyddsinsatser via de	Allmänheten	Löpande

arenor och verksamheter där barn, unga, vuxna och äldre vistas		
Mikamottagningen och regionkoordinatorerna utvecklar ett stödmaterial om unga och vuxna med erfarenhet av sex mot ersättning, riktat till medarbetare inom socialtjänsten	Socialtjänsten	2022
Sprida och implementera handledningen "Liten och trygg" till förskolans personal i kommunen, i syfte att öka personalens kunskap om våld och uppmärksamma utsatta barn	Förskolornas personal	Löpande
Våldsutövare görs till en tydligare målgrupp i riktlinjer för handläggning av ärenden gällande våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck	Relationsvårdsteam	Höst 2021
Utveckla stöd till chefer i syfte att öka kunskapen om våld för att stötta medarbetare som är utsatta	Stadens chefer	2022
Se över utbud av tillfälliga boendeformer för unga och vuxna utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck som inte är i behov av skydd, samt vid behov utveckla nya boendeformer	Personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck	2022
Skapa och implementera rutin för att säkra skolgång för barn i skyddat boende	Stadsdelsnämnderna	2022
Arbeta för att öka förekomsten av samordnad individuell plan för personer som blivit utsatta för hedersvåld eller våld i nära relationer och som	Stadsdelsnämnderna	Löpande

har behov av samordnat stöd från socialtjänst och hälso- och sjukvård		
Informera om civilsamhällets resurser i syfte att nå våldsutsatta som inte har kontakt med stadens egna verksamheter	Allmänheten, stadsdelsnämnderna	Löpande
Utveckla samverkan mellan Polisen och kommunernas enheter mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck i syfte att stödja våldsutsatta i rättsprocessen	Polisen, RVT	Löpande
Utveckla samverkan mellan Polisen och socialtjänsten i syfte att stödja utsatta för prostitution och människohandel för sexuella ändamål i rättsprocessen	Polisen, socialtjänsten	Löpande
Sprida grundkursen "Webbkurs Heder"	Arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, stadsdelsnämnderna och äldreomsorgsnämnden	Löpande
Sprida grundkursen "Webbkurs om våld" från Nationellt centrum för kvinnofrid	Arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden och äldreomsorgsnämnden	Löpande
Sprida grundkursen "Webbkurs om prostitution" från Nationellt metodstöd för människohandel och prostitution	Arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden	Löpande
Säkerställa att alla inutbildningar för nyanställda inom socialtjänsten ska innehålla ett avsnitt om våld och våldsutsatthet	Socialnämnden	Vår 2022
Följa användandet av bedömningsinstrumentet iRisk inom barn- och ungdomsvården i staden	Socialnämnden, stadsdelsnämnderna	2023

Ta fram kommunikationsplan	Socialnämnden	Höst 2021-vår 2022
Ta fram generell power-point	Alla nämnder och bolag	Vår 2021-vår 2022
Erbjuda introduktion till övriga förvaltningar och bolag	Alla förvaltningar och bolag som berörs av aktiviteter i programmet	Höst 2021-vår 2022
Kampanjer för att lyfta frågan hos allmänheten	Allmänheten	Löpande under programperioden
Erbjuda grundläggande utbildningar vid behov	Berörda nämnder och bolag	Löpande under programperioden
Ta fram kortversion av programmet	Alla nämnder och bolag	Höst 2021-vår 2022
"Halvtidsrapport"	Socialnämnden	Sommar-höst 2023
Referensgrupp skapas	Berörda nämnder och bolag	Höst 2021-vår 2022
Föreläsningar	Berörda nämnder och bolag	Löpande
Ta fram styrkort	Alla berörda nämnder och bolag	Höst 2021